

Ammattiopisto Luovin opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Johdanto

Tämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma koskee Ammattiopisto Luovin ammatillisessa koulutuksessa opiskelevia opiskelijoita. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen opiskeluyhteisö ei synny itsestään, vaan sillä, että kaikki yhteisön jäsenet tiedostavat, mistä tasa-arvossa ja yhdenvertaisuudessa on kysymys.

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta edellyttää, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää selvityksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja tuloksista. Ammattiopisto Luovissa suunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan, tämä suunnitelma on vuosiksi 2017 – 2019.

Tasa-arvo sisältyy monin tavoin koulutuksen yleisiin tavoitteisiin ja opetussuunnitelmien perusteisiin. Opetuksen yleisiin tavoitteisiin kuuluvat esimerkiksi ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen, demokratia ja tasa-arvon edistäminen, omien valintojen suunnittelu ja tekeminen sekä vastuu valinnoista.

Erilaiset opetusmenetelmät, tukitoimet ja opetusjärjestelyt mahdollistavat esteettömän oppimisen opiskeluvaikeuksista riippumatta. Lähtökohtana on se, että pidetään kaikista opiskelijoista huolta, arvostetaan opiskelijoiden erilaisuutta sekä tuetaan heidän henkilökohtaista ja ammatillista kasvuaan kohti työllistymistä ja hyvää elämää.

Tasa-arvon käsite yhdistetään sukupuolten tasa-arvoon, mutta laajemmassa merkityksessä sillä ymmärretään myös yleisesti tasavertaisuutta muidenkin ominaisuuksien kuin vain sukupuolen suhteen. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan lainsäädännössä muita syrjintäperusteita kuin sukupuolta. Sisällöllisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta voidaan käyttää synonyymeinä. Molemmat käsitteet viittaavat kaikkien ihmisten samanarvoisuuteen erilaista ominaisuuksistaan riippumatta. Luovin opiskelijoiden Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vastaa lain asettamiin vaatimuksiin ja siinä on otettu huomioon vahvasti myös Luovin arvot.

Luovin arvot:

- **L**uovuus
- **U**udistajuus
- **O**saaminen
- **V**älittäminen
- **I**lo

1 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Luovissa

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät tarkoita sitä, että kaikkia pitäisi kohdella täysin samalla tavalla. Yleensä olisikin parempi puhua mahdollisuuksien tasa-arvosta, sillä oikein ymmärrettynä tasa-arvo luo kaikille lähtökohdista riippumatta samanlaiset mahdollisuudet.

Nykyisinä ja tulevina yhteiskunnan jäseninä, ammattilaisina ja ammatinharjoittajina Luovin opiskelijat ovat velvollisia edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan.

Samanlainen kohtelu ≠ yhdenvertaisuus

Kuva: Yhdenvertaisuusvaltuutetun luentomateriaali

Ihmisten moninaisuus yhdistettynä tasa-arvoon on voimavara, joka rikastuttaa toimintaa ja luo hyvinvointia. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo tarkoittavat Luovissa paitsi fyysisen ympäristön, viestinnän ja työskentelyvälineistön suunnittelemista kaikille käyttäjäryhmille soveltuvaksi, myös ilmapiirin luomista sellaiseksi, että kaikki tulevat oikeudenmukaisesti kohdelluiksi. Tavoitteena olisikin saavuttaa esteetön oppilaitos jossa yhdistyy palvelujen saatavuus, välineiden käytettävyys, tiedon ymmärrettävyys ja mahdollisuus osallistua itseään koskevan päätöksentekoon.

Luovi on sekä työnantaja, viranomainen että oppilaitos, joten yhdenvertaisuutta tulee toteuttaa kaikissa näissä rooleissa. Päätöksenteossa se tarkoittaa huomion kiinnittämistä siihen, ettei päätöksillä ole syrjiviä vaikutuksia. Opiskeluyhteisössä se tarkoittaa ihmisten erilaisuutta kunnioittavan ilmapiirin luomista. Opetuksessa se tarkoittaa moninaisuuden huomioimista niin opetusmateriaaleissa kuin opiskelijoihin suhtautumisessakin. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen on meidän jokaisen vastuulla, se näkyy kaikessa mitä teemme ja sanomme.

2 Suunnitelman laadintaprosessi

Luovin opiskelijakunta osallistuu yhdessä yksiköiden Opiskeluhyvinvointiryhmien kanssa Luovin opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman ja laatimiseen ja päivittämiseen. Luovin opiskelija-asioiden päällikkö vastaa suunnitelman kokoamisesta ja viimeistelystä. Suunnitelman hyväksyy Luovin koulutusjohtaja.

Luovin yksiköissä toimivien Opiskeluhyvinvointiryhmien tehtävänä on:

- seurata yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelman toteutumista
- ottaa kantaa havaitsemiinsa tasa-arvo-ongelmiin
- tehdä parannusehdotuksia havaitsemiinsa epäkohtiin

3 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo opetustoiminnassa

Opiskeluyhteisössä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittavat ihmisten erilaisuutta kunnioittavan ilmapiirin luomista. Opetuksessa se tarkoittaa moninaisuuden huomioimista niin opetusmateriaaleissa kuin opiskelijoihin suhtautumisessakin.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuvat myös esteettömyydessä, joka tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen ihminen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Esteettömyys on palvelujen saatavuutta, välineiden käytettävyyttä, tiedon ymmärrettävyyttä ja mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon.

3.1 Opiskelijavalinnat, opinto-ohjaus ja opintojen valinnaisuus

Ammatillisessa peruskoulutuksessa Luovin opiskelijavalinta perustuu Ammatillisten erityisoppilaitosten verkoston (AMEO) yhteisiin opiskelijavalintakriteereihin sekä Lakiin ammatillisesta peruskoulutuksesta:

- § 14a
- § 26 ja 26a
- § 27 ja 27a, 27b, 27c
- § 32 ja 32a

Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen lain 32 §:ssä tarkoitettuihin opintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista määrää Opetushallitus (787/2014 27 §).

Opiskelijavalinta toteutetaan keväisin valtakunnallisena yhteishakuna (Ammatillisena erityisopetuksena annettavan koulutuksen haku) Opintopolku.fi-palvelun kautta. Kevään hakua koordinoi Opetushallitus. Muina hakeutumisyälinä koulutukseen ovat Luovin oma jatkuva haku sekä erillishaut.

Luovin opiskelijavalinnan tavoitteena on opiskelumahdollisuuksien tarjoaminen opinnoissaan erityistä tukea tarvitseville hakijoille. Opiskelijavalinnassa toteutettu ohjaus ja konsultaatio ovat osa nuorisotakuun mukaista ohjauksen verkostoyhteistyötä, jonka tavoitteena on ohjata hakija tarpeitaan vastaavaan koulutukseen ja / tai kokonaiskuntoutuksen kannalta tarvittaviin palveluihin.

Luovin ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen opiskelijavalinnoissa on käytössä valtakunnallinen Opintopolku.fi-palvelu. Aikuiskoulutuksessa valintaprosessi toteutetaan koulutuskohtaisesti joko hakuajkojen puitteissa tai non-stoppina. Aikuiskoulutuksessa, mukaan lukien oppisopimuskoulutus, opiskelijan kanssa laaditaan opintojen henkilökohtaistamissuunnitelma (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998). Luovissa henkilökohtaistaminen tehdään tutkinnon perusteiden pohjalta kolmivaiheisesti: hakeutuminen, tutkinnon suorittaminen ja tarvittavan ammattitaidon hankkiminen. Siinä kartoitetaan aiemmin hankittua osaamista, suunnitellaan opintoaikataulua ja keskustellaan rahoitusvaihtoehdoista. Näiden pohjalta tehdään henkilökohtaistamissuunnitelma. Tutkinnon suorittaja saa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta henkilökohtaistamisprosessin aikana.

Jos Luoviin hakeutuvalla opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla on kieli- tai kulttuuritaustasta johtuvia tarpeita, nämä tarpeet ja tarvittavat ohjaus ja tukitoimet kirjataan hakeutusvaiheen tietoihin. Jos opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi, hänen suomen kielen taitonsa voidaan arvioida hakeutusvaiheessa. Kielitesti antaa käsityksen siitä, onko opiskelijalla edellytyksiä menestyä opinnoissa suomen kielellä. Sen perusteella määritellään myös mahdolliset suomen kielen tukitarpeet opinnoissa.

Opiskelijavalinta toteutuu Luovissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus huomioiden. Luovin koulutustarjonnassa on hieman enemmän perinteisiä miesvaltaisia aloja edustavia tutkintoja, minkä takia miespuolisten hakijoiden määrä on suurempi.

Hakeneet ja opiskelijaksi valitut v. 2016 ja 2015

	2016		2015	
		%		%
kaikki hakijat	1489	%	1350	%
<i>josta naisia</i>	562	38	512	38
<i>josta miehiä</i>	927	62	838	62
valitut	834	%	768	%
<i>josta naisia</i>	306	37	293	38
<i>josta miehiä</i>	528	63	475	62

Tutkinnon suorittaneet v. 2016 ja 2015

	2016		2015	
		%		%
yhteensä (16.12.2016 mennessä)	271	%	265	%
<i>josta naisia</i>	107	39	102	38
<i>josta miehiä</i>	164	61	163	62

Opiskelijaksi valittujen ja tutkinnon suorittajien määrä on miesten ja naisten välillä suhteessa hakijamääriin samanlainen.

3.2. Opetusjärjestelyt ja syrjinnän ehkäisy

Luovissa opiskelijan opintopolku suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa niin, että jokaisella on mahdollisuus kykyjensä mukaiseen oppimiseen. Henkilökohtaistamissuunnitelmat (HOJKS, HOPS, HEKSU) ovat ensisijaisia työvälineitä opetuksen suunnittelussa.

Jokaisen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijan (ja hänen verkostonsa) kanssa laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, eli HOJKS, sisältäen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS). Molempia opiskelijakohtaisia suunnitelmia

päivitetään Luovin ohjeiden mukaisesti. HOJKSin laadinnan yhteydessä opiskelijoille kerrotaan erilaisista valinnan mahdollisuuksista, jotka liittyvät yksilöllisiin opintopolkuihin, opiskelumenetelmiin ja erilaisiin muihin pedagogisen tuen menetelmiin, joilla edistetään opiskelijan tavoitteiden mukaisia opintoja.

Aikuiskoulutuksessa opiskelijan kanssa laaditaan opintojen henkilökohtaistamissuunnitelma eli HEKSU, joka sisältää tarvittaessa HOJKSin (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998). Henkilökohtaistamisessa otetaan huomioon myös erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta tai muusta syystä kuten luki- ja kirjoitushäiriöistä mahdollisesti johtuvat pedagogisen tuen tarpeet ja lähtökohdat. Henkilökohtaistaminen toteutetaan hakeutumisvaiheessa, tutkinnon suorittamisvaiheessa ja ammattitaidon hankkimisvaiheessa. Hakeutumisvaiheessa käytetään monipuolisia osaamisen tunnistamisen menetelmiä. Tavoitteena on esim. hakijan voimavarojen löytäminen ja tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen.

Luovissa kiinnitetään huomiota opetuksessa ja ohjauksessa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen mm. seuraavissa asioissa

- ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja noudattaminen
- demokratian ja tasa-arvon edistäminen
- elinikäiseen oppimiseen tarvittavien valmiuksien edistäminen
- suvaitsevaisuuteen ja kansainvälisyyteen oppiminen
- vastuun ottaminen omista valinnoista
- syrjinnän ja epätasa-arvoisen toiminnan ehkäiseminen /varhainen puuttuminen
- epätasa-arvoa edistävän toiminnan näkyväksi tekeminen ja sen poistaminen (tietojen salaaminen, loukkaava vallankäyttö, syylistämisen ja häpeän tunne)
- oman kulttuurin, kielen ja identiteetin tukeminen
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen kannustaminen
- kiusaamisen tunnistaminen ja sen poistaminen
- seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja poistaminen
- yhdenvertaisuuteen perustuvien opetuskäytäntöjen noudattaminen
- opiskelijan tuen tarpeen mukainen resursointi opetukseen ja ohjaukseen
- opiskelijan tuen tarpeen mukaiset muut tukipalvelut

3.3 Opintosuoritusten arviointi

Opiskelijoiden opintosuoritukset arvioidaan voimassa olevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Opettajat varmistavat, että myös työssäoppimisen ohjaajat ja ammattiosaamisen näyttöjen vastaanottajat tuntevat arviointimääräykset ja ohjeet sekä ymmärtävät yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon merkityksen opiskelija arvioinnissa. Arviointiin saa vaikuttaa vain sellaiset tekijät, jotka on kuvattu tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa, tutkintokohtaisissa opetussuunnitelmissa ja yksilöllisesti

laadituissa toteutus suunnitelmissa. Arviointi suoritetaan aina niin, että se noudattaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatetta. Opiskelija, joka on tyytymätön arviointiin, voi hakea oikaisua siitä asianmukaisesti.

3.4 Oppimisympäristöt

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus on huolehtia fyysisestä esteettömyydestä siten, että oppimisympäristöt ovat saavutettavia ja liikkuminen ja toiminta ovat esteetöntä ja opiskelijoiden hyvää ergonomiaa tukevaa. Oppilaitoksen tilojen saavutettavuus, liikkumis- ja toimintaesteettömyydessä on huomioitava myös turvallisuusnäkökulma. Yksikkökohtaiset Pelastussuunnitelmat ja Kriisisuunnitelma ovat luettavissa Satamassa ja Luotsissa. Oppimisympäristöä koskevissa ratkaisuisissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa.

Onneksi Luovissa ei toimita näin!

Tietotekniikan ja teknologian nopea kehittyminen on tuonut mahdollisuuksia ja haasteita kaikille opiskelijoille soveltuvien ja esteettömien laitteiden, ohjelmien, oppimateriaalien ja oppimisympäristöjen luomiseen. Luovissa kehitetään tieto- ja viestintäteknikkaa opetuskäytössä. Tavoitteena on monipuolistaa opetusta ja helpottaa vuorovaikutusta opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskelu ympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodoissa esitetyn informaation hankintaa ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen.

3.6 Asenteellinen, sosiaalinen ja psyykinen esteettömyys

Asenteellinen, sosiaalinen ja psyykinen esteettömyys luovat perustan oppilaitoksen toiminnalle, jossa otetaan huomioon opiskelijoiden osallisuus ja hyvinvointi. Ne eivät ole toisistaan kokonaan erillisiä esteettömyyden ulottuvuuksia vaan ne limittyvät keskenään ja toimivat toistensa edellytyksinä.

Luovissa asenteellisella esteettömyydellä tarkoitetaan yhdenvertaista asennoitumista jokaisen opiskelijan opiskelumahdollisuuksiin hänen ominaisuuksistaan tai taustastaan riippumatta. Sosiaalisesti esteettömässä oppilaitoksessa jokainen opiskelija voi tuntea kuuluvansa oppilaitosyhteisöön ja osallistua sosiaaliseen toimintaan. Kun toiminnassa otetaan huomioon esimerkiksi erilaiset kulttuurit, voidaan parantaa sosiaalista ja asenteellista esteettömyysnäkökulmaa.

Psyykinen esteettömyys voidaan nähdä mielen hyvinvointina, joka tarjoaa eväitä ja voimavaroja oppimiseen ja kehittymiseen. Erityisesti opintojen aloitus on usealle nuorelle haasteellinen vaihe elämässä. Elämänmuutokset voivat vaatia nuorelta erityisen paljon voimavaroja, opiskelijoiden mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät kysymykset ovat oppilaitoksen arjessa läsnä vahvasti. Näiden asioiden tiimoilta yhteistyö moniammatillisen ja –alaisen verkoston kanssa on välttämätöntä.

3.6 Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu

Ammattiopisto Luovissa ei hyväksytä sukupuoleen perustuva häirintää tai ahdistelua. Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu määritellään yksipuoliseksi fyysiseksi tai sanalliseksi käyttäytymiseksi, joka on aina kohteelle vastentahtoista tai ainakin ei-toivottua.

Kaikkia opiskelijoita, henkilöstön jäseniä ja vierailijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti huolimatta heidän sukupuolestaan tai sukupuolen ilmaisustaan. Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun kohdistuvaa syrjintää ja väheksyntää tai sukupuoleen perustuvaa ja seksuaalista häirintää ei hyväksytä.

3.7 Yhdenvertaisuus eri yksiköiden ja toimipisteiden välillä

Luovissa opiskelijan saamat opetus- ja opiskeluhyvinvoinnin palvelut ovat yhdenvertaisia riippumatta yksiköstä tai toimipisteestä. Luovin opetussuunnitelman yhteinen osa, opinto- ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelmat perustuvat yhtenäisiin palveluihin huolimatta siitä, että yksikön / toimipisteen koosta ja henkilöstörakenteesta johtuen palvelujen toteutustavoissa ja työnjaossa voi olla eroja.

4 Tiedottaminen ja suunnitelman toteutumisen seuranta

Koulutuksen esimiesten vastuulla on huolehtia siitä, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinta-prosessista ja suunnitelmasta tiedotetaan opiskelijoilta sekä henkilöstöä. Lisäksi suunnitelmasta tiedotetaan alaikäisten opiskelijoiden huoltajia.

Suunnitelmasta ja sen sisällöstä käydään keskustelua työpaikkakokouksissa, opiskeluhuvinvointiryhmissä, oppilaitoksen yhteisissä tilaisuuksissa, Satamassa ja Luotsissa.

Lisäksi yhteisissä tilaisuuksissa käsitellään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, siihen liittyvää lainsäädäntöä ja toimintatapoja Luovissa.

Tiedottamisen ja keskustelun avulla synnytetään yhteistä ymmärrystä muun muassa siitä:

- millainen on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen oppilaitos,
- mitä yhdenvertaisuus ja tasa-arvo merkitsevät Luovissa
- mihin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi ja suunnittelulla pyritään ja
- miten edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Suunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan, mutta suunnitelman toteutumista seurataan ja tarvittaessa päivitetään vuosittain opiskelija-, huoltaja- ja henkilöstöpalautteiden, arviointien (mm. TeaViisari, Kouluterveyskysely) ja mittaritietojen sekä opiskeluhuvinvointiryhmien toiminnan kautta saadun palautteen perusteella.